

senyors de Benidorm (HIST)

Benidorm ha estat una senyoria de jurisdicció nobiliària la major part del temps, llevats els pocs anys que va estar sota la jurisdicció del rei Alfons el Magnànim. Pel que fa a la seua transmissió, la major part del temps ha passat per herència als llegítims successors. També hi ha un cas de compra: Ruy Díaz de Mendoza va comprar el 1430 la senyoria de Benidorm a l'infant Joan que pel seu matrimoni rebia el títol de rei de Navarra. La donació *mortis causae* de Bernat de Sarrià, que llegà els seus dominis tot incloent Benidorm a l'infant Pere d'Aragó i d'Anjou per no tenir descendents legítims, no és una verdadera donació, perquè va rebre compensacions econòmiques. Un nebot de Ruy Díaz, Dídac Fajardo de Mendoza, heretà el senyoriu per no tenir aquell descendència; quan el 1458 el rei Alfons V li va confirmar a Dídac la possessió de la senyoria de Benidorm va establir com a condició que la transmissió de l'esmentada senyoria es faria per agnació, és a dir, per línia rigorosament masculina i en cas contrari revertiria a la corona. Això explica que des de 1458 fins al 1687 els senyors de Benidorm tinguen tots el cognom Fajardo. Beatriu Fajardo de Mendoza va obtenir una exempció del rei Felip IV per a poder heretar la senyoria de Benidorm. A partir del seu fill els senyors de Benidorm tindran altres cognoms: Puigmarín, Texeiro, Bernuy, Valda, etc. A continuació es presenta un llistat, incomplet, dels principals senyors que han posseït la senyoria de Benidorm des de la seua fundació al segle XIV fins al XIX:

- **Bernat de Sarrià** (1325-1336). Atorgà carta de poblament el 1325 amb la qual cosa es el creador de la senyoria de Benidorm i el primer senyor de Benidorm.
- **Infant Pere d'Aragó i d'Anjou** (1336-1356). Va rebre la senyoria de Benidorm per mort sense descendència legítima de Bernat de Sarrià.
- **Alfons d'Aragó i de Foix** (1356-1412). Va rebre la senyoria per renúncia de son pare que havia ingressat en l'ordre dels Frares Menors de Sant Francesc. El 1356, durant la guerra dels dos Peres, Pere I de Castella va ocupar tota la Marina. Però el mateix any els territoris foren recuperats per la Corona d'Aragó.
- **Alfons d'Aragó i Arenós**. Era nét de l'infant Pere.
- **Alfons el Magnànim**. Amb ell, Benidorm passa en 1423 a ser senyoriu de la corona, encara que per poc de temps ja que el 1425 el cedeix al seu germà, l'infant Joan.
- **Infant Joan**, senyor de Ribagorça, Gandia i altres. El 1425 va ser proclamat rei de Navarra a causa del seu matrimoni amb l'hereua del regne, Blanca de Navarra.
- **Ruy Díaz de Mendoza i Melgarejo**. Va rebre de l'infant Joan, por muchos servicios hechos a nos el lugar murado de Polop, amb Xirles i la Nucia en 1429. El 21 d'octubre de 1430 va comprar la senyoria de Benidorm al mateix infant Joan. Ruy Díaz utilitzà el cognom Mendoza encara que la seua família utilitzava abans el cognom d'origen aragonés Mate de Luna. Casat amb Isabel de Mendoza, no tingué fills, per la qual cosa lliurà al seu nebot, Dídac Fajardo, les senyories de Polop i Benidorm.
- **Dídac Fajardo de Mendoza**. Era fill d'Isabel de Mendoza, germana de Ruy Díaz de Mendoza, i d'Alfons Fajardo. Casat amb Elionor d'Heredia i Masquefa, heretà les senyories de Polop i Benidorm per testament del seu oncle Ruy Díaz (21-11-1447) a canvi de l'obligació de pagar 500 florins d'or a Isabel de Mendoza. El 1458, Alfons V el confirmà com a senyor de Benidorm i va establir la transmissió de la senyoria per agnació. A partir d'ell queda vinculat a la família dels Fajardo. El matrimoni tingué quatre fills: Alfons el Vell, el successor en les senyories, Dídac, Isabel (beata) i Roderic. Dídac, a més, va tenir a Beatriu com a filla natural. Al seu testament, fet a Polop el 24-7-1492, ordenà sufragis pels seus pares, la seua esposa, els seus fills difunts *e atre per anima del Senyor e noble mon oncle D. Rois Diaz de Mendoza*.
- **Alfons el Vell o Alfons Fajardo d'Herèdia de Mendoza i Masquefa**. Comanador de l'ordre de Santiago. No va tenir fills i deixà les senyories a Alfons Fajardo de Soto, segon dels seus nebots perquè el major, Pere Fajardo, era frare. Alfons i Pere eren fills del seu germà menor, Dídac. Aquesta donació era vàlida en el cas de Polop, que no tenia vincle, però no en el de Benidorm que sí que estava vinculat per voluntat d'Alfons el Magnànim. Açò donà lloc a un plet entre els dos germans que finalitzà

pagant Alfons una quantitat a Pere per Benidorm. Amb motiu d'aquest plet és quan registraren la Carta de Poblament de Benidorm en el registre dit *Governatio Litium* (any 1521).

- **Alfons Fajardo de Soto de Herèdia i Molina.** Comanador de Moratalla, de l'ordre de Calatrava. Casat en primeres núpcies amb Lucrècia de Jisón, tingué 3 filles: Lucrècia, Castellana i Mencia Fajardo Jisón. Casat en segones núpcies amb Fresina d'Ayala i Gómez, tingué 3 fills: Lluís Fajardo d'Ayala, que el va succeir en les senyories, Francesc Fajardo d'Ayala i Pere Fajardo d'Ayala. Francesc Fajardo d'Ayala es casà amb Aldonza Fajardo de Novo, senyora de Montealegre, que posteriorment s'uniria als de Polop i Benidorm per mort sense descendents de Lluís Fajardo.
- **Lluís Fajardo d'Ayala Soto de Gómez.** Cavaller de Calatrava. El 1575, va redactar un informe sobre el castell de Benidorm en resposta a l'escrit del virrei Vespasià Gonçaga. Casat amb Mencia Quiñones no tingueren descendència. Donà les senyories al seu nebot Alfons, fill del seu germà Francesc que havia mort, i va excloure de la successió el seu germà menor, Pere.
- **Alfons el Jove o Alfons Fajardo i Fajardo.** Va rebre la senyoria del seu oncle Lluís Fajardo. Era casat amb Isabel de la Cueva. Senyor de les baronies de Polop i Benidorm el 1609, durant l'expulsió dels moriscos. Tingué nou fills. El major, Joan Fajardo de la Cueva, va ser el seu successor; la segona, Isabel Fajardo de la Cueva va casar-se amb Lluís Roda Fajardo; els altres foren Lluís, Francesc, Cristòfol, Maria Manrique, Teresa de Guzmán i Mencia.
- **Joan Fajardo de la Cueva.** Casat amb Isabel Àngela de Guzmán. Tingué tres fills: Alfons que va morir abans que son pare, Dídac que el va succeir en la senyoria i Beatriu Fajardo de Mendoza.
- **Dídac Fajardo de Mendoza (?-1643).** Va morir fadrí i sense descendents el 1643 per la qual cosa es va iniciar un dur plet per les senyories de Polop i Benidorm entre Isabel Fajardo, Beatriu Fajardo, Francesc Fajardo i altres. La Reial Audiència de València administrà les senyories durant onze anys fins que fallà el 1654 a favor de Beatriu Fajardo.
- **Beatriu Fajardo de Mendoza i Guzmán (1654-1687).** Casada amb Roderic de

Puigmarín (olim Rocafull) i Rocafull. Tingué tres fills barons. Va prendre possessió de la senyoria el 7-4-1654. Va construir el Reg Major de l'Alfàs i el 1666 va atorgar la segona Carta de Poblament de Benidorm.

- **Roderic Gaspar de Puigmarín i Fajardo.** Era el fill major de Beatriu Fajardo i estava casat amb Isabel de Mingot i Rocafull. Va actuar en representació de sa mare en la concòrdia amb Finestrat pels límits amb Benidorm i en el plet amb el marquès d'Ariza. Va morir el mateix any 1687.
- **Roderic Baltasar de Puigmarín i Fajardo.** Era el fill segon de Beatriu i heretà la senyoria a la mort del seu germà major. Casat amb Caterina Guzmán. Va prendre possessió de la senyoria de Benidorm el 13 de juny de 1687.
- **Josepa Puigmarín i Fajardo.** Neboda de Roderic Baltasar. El 1705, va atorgar privilegi de vila a la Nucua. El 1706, el rei Felip V va premiar la seua fidelitat durant la Guerra de Successió i li atorgà el títol de comtessa de Montealegre. En 1712, estava casada amb Antoni Montoliu i Puigmarín que la representà en el plet amb el marquès d'Aitona per les aigües del molí de Callosa.
- **Josep Maria Rocafull i Puigmarín.** Estava mentalment incapacitat i va ser declarat dement el 1739 per la qual cosa la seua germana major administrava les senyories en el seu nom.
- **Josepa Rocafull i Puigmarín.** Casada el 1744 amb Lluís Teixeiro Valcàrcel, marquès d'Albudeite el qual des de 1745 administrava les senyories de la seua dona durant la incapacitat de Josep Maria. Ferran VI l'autoritza el 27-2-1755 per a ser la successora del germà en les senyories. Marquesa d'Albudeite des de 1755. Tingueren dues filles, Antònia i Joana de Déu.
- **Antònia Texeiro i Rocafull.** Casada amb Josep Valda i Maldonado.
- **Anna Agapita Valda i Texeiro.** Casada amb Francesc de Paula Bernuy i Valda. El 1808, a l'inici de la Guerra del Francès, residix a Benidorm i la seua filla es batejada a l'església de Sant Jaume. El seu marit va estar presoner durant la Guerra del Francès. Durant la seua època es va produir el final del règim senyorial. A partir de la mort de son pare utilitzà el títol de comtessa de Valparaíso.
- **Josep Eusebi Bernuy i Valda.** Casat amb

Maria Osorio de Moscoso. Tingueren dos fills.

- **Francesc de Paula Bernuy i Osorio.** Va morir sense descendència.

- **Maria del Carme Bernuy i Osorio.** Germana de l'anterior. En 1884 encara conservava el domini sobre el Reg Major, últim vestigi de l'antiga baronia de Polop i Benidorm.

Diccionari de Benidorm